

81
RO

FACTS

Agencia Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă

Evaluarea riscurilor — calea spre locuri de muncă sigure și sănătoase

De ce este necesară evaluarea riscurilor?

La fiecare câteva minute, o persoană din UE își pierde viața din cauze legate de muncă. Mai mult, în fiecare an, sute de mii de angajați sunt victime ale accidentelor de muncă, în timp ce alții au concedii medicale pentru a face față stresului, volumului excesiv de muncă, afecțiunilor musculo-scheletice sau altor boli legate de muncă. Pe lângă costurile umane pentru lucrători și familiile acestora, accidentele de muncă și bolile profesionale grevează, de asemenea, resursele sistemelor de sănătate și afectează productivitatea întreprinderilor.

Evaluarea riscurilor constituie fundamentul unei gestiuni eficiente a securității și sănătății și poate fi considerată o activitate cheie pentru reducerea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale. Dacă este corect aplicată, evaluarea riscurilor poate îmbunătăți securitatea și sănătatea în muncă, precum și performanța întreprinderilor, în general.

Ce este evaluarea riscurilor?

Evaluarea riscurilor este un proces care constă în evaluarea riscurilor pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor, generate de pericolele existente la locul de muncă. Este o examinare sistematică a tuturor aspectelor muncii, pentru a se stabili:

- cauzele unor posibile vătămări sau răni,
- posibilitățile de eliminare a pericolelor și, dacă nu este posibil,
- măsurile de prevenire sau protecție care sunt sau trebuie implementate pentru a ține sub control riscurile (1).

Angajatorii au responsabilitatea generală de a asigura securitatea și sănătatea lucrătorilor în toate aspectele legate de muncă și de a efectua o evaluare a riscurilor. Directiva-cadru a UE (2) subliniază rolul esențial pe care îl joacă evaluarea riscurilor și stabilește principiile de bază care trebuie respectate de către fiecare angajator. Cu toate acestea, statele membre au dreptul de a adopta prevederi mai stricte, pentru a-și proteja lucrătorii (vă rugăm să verificați legislația specifică din țara dumneavoastră) (3).

Cum se evaluează riscurile?

Pentru majoritatea întreprinderilor, o abordare simplă, în cinci etape (4), a evaluării riscurilor ar trebui să fie suficientă. Există însă și alte metode care funcționează la fel de bine, în special în cazul unor riscuri și situații mai complexe.

Abordarea evaluării riscurilor în cinci etape

Etapa 1. Identificarea pericolelor și a persoanelor expuse

Rețineți: un pericol poate fi orice sursă potențială de vătămare – materiale, echipamente, metode sau practici de muncă.

Iată câteva sugestii care vă pot ajuta să identificați principalele pericole:

- verificați postul de lucru și căutați să descoperiți sursele posibile de vătămare;
- consultați-vă cu lucrătorii și/sau cu reprezentanții acestora pentru a cunoaște problemele cu care s-au confruntat;
- luați în considerare riscurile pentru sănătate pe termen lung, cum sunt nivelurile ridicate de zgomot sau expunerea la substanțe periculoase, precum și riscurile mai complexe sau mai puțin evidente, cum sunt riscurile psihosociale sau cele legate de organizarea muncii;
- analizați documentele întreprinderii referitoare la accidente și boli;
- căutați informații în alte surse, cum ar fi:
 - manualele cu instrucțiuni sau fișele tehnice ale producătorilor și furnizorilor;
 - site-urile referitoare la securitate și sănătate în muncă;
 - organisme naționale, asociațiile profesionale sau sindicatele;
 - reglementările și normele tehnice.

Pentru fiecare pericol, este important să se stabilească în mod clar persoanele care sunt expuse la risc, pentru a se identifica cele mai bune modalități de gestionare a riscurilor. Aceasta nu înseamnă neapărat întocmirea unei liste nominale a persoanelor expuse, ci identificarea tuturor grupurilor de persoane care pot fi afectate, cum ar fi „persoanele care lucrează în magazie” sau „trecătorii”. Pot fi expuse la risc și alte categorii de persoane cum sunt responsabilii cu curățenia, contractanții și membrii publicului.

O atenție deosebită ar trebui acordată problematicii apartenenței la gen (5) și grupurilor de lucrători care ar putea fi expuși unui risc crescut sau care au nevoi speciale (a se vedea caseta). În fiecare caz, este important să se identifice modul în care se poate produce vătămarea, respectiv tipul de accident sau boală care s-ar putea produce.

(1) Guidance on risk assessment at work (Linii directoare privind evaluarea riscurilor la locul de muncă), Luxemburg: Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, 1996.

(2) Directiva 89/391/CEE a Consiliului din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă.

(3) România: <http://www.protectiamuncii.ro/legislation>.

(4) Chiar dacă, în țara dumneavoastră, procesul de evaluare a riscurilor cuprinde mai multe sau mai puține etape, sau chiar dacă unele dintre cele cinci etape sunt diferite, principiile directoare ar trebui să fie aceleași: http://www.protectiamuncii.ro/good_practice/evaluarea_riscurilor.shtml.

(5) Fișa informativă 43, care cuprinde probleme legate de integrarea apartenenței la gen în evaluarea riscurilor: <http://osha.europa.eu/publications/factsheets>.

**LOCURI DE MUNCĂ
SIGURE ȘI SĂNĂTOASE**

**BINE PENTRU TINE.
BINE PENTRU AFACERE**

<http://hw.osha.europa.eu>

Lucrători care ar putea fi expuși unui risc mai mare

- Lucrători cu dizabilități
- Lucrători migranți
- Lucrători tineri și vârstnici
- Femei însărcinate și mame care alăptează
- Personal neinstruit sau fără experiență
- Lucrători din domeniul întreținerii
- Lucrători imunodeficienti
- Lucrători cu afecțiuni deja existente, cum ar fi bronșita
- Lucrători cărora li se administrează medicații care le-ar putea mări vulnerabilitatea la vătămare

Etapa 2. Evaluarea riscurilor și clasificarea acestora în ordine prioritară

Rețineți: un risc este probabilitatea, mică sau mare, ca o persoană să fie vătămată ca urmare a unui pericol.

Următoarea etapă este evaluarea riscurilor generate de fiecare pericol. Aceasta se poate face luând în considerare:

- probabilitatea ca un pericol să cauzeze vătămări;
- gravitatea posibilă a vătămarilor respective;
- frecvența de expunere a lucrătorilor și numărul celor expuși.

Un proces simplu, bazat pe raționament și care nu necesită abilități speciale sau tehnici complicate, ar putea fi suficient pentru numeroase locuri de muncă sau activități. Acestea includ activități cu pericole mai puțin îngrijorătoare sau locuri de muncă unde riscurile sunt bine cunoscute sau identificate și în care există deja un mijloc de control disponibil. Acest aspect este, probabil, valabil în majoritatea întreprinderilor (în special, în întreprinderile mici și mijlocii — IMM-uri). Riscurile trebuie clasificate apoi în ordine prioritară și abordate în această ordine.

Etapa 3. Deciderea acțiunilor preventive

Următoarea etapă este aceea de a decide modalitatea de a elimina sau de a ține sub control riscurile. În această etapă, trebuie să se ia în considerare următoarele:

- eliminarea riscurilor, dacă este posibil;
- măsurile necesare pentru ținerea sub control a riscurilor, dacă acestea nu pot fi eliminate, astfel încât să nu fie afectate securitatea și sănătatea persoanelor expuse.

În contextul prevenirii și gestionării riscurilor, trebuie respectate următoarele principii de prevenire:

- evitarea riscurilor;
- înlocuirea elementelor periculoase cu elemente nepericuloase sau mai puțin periculoase;
- combaterea riscurilor la sursă;
- acordarea de prioritate măsurilor de protecție colectivă față de măsurile de protecție individuală (de exemplu, controlul expunerii la emisii prin utilizarea ventilării locale în locul utilizării aparatelor de protecție respiratorie);
- adaptarea la progresul tehnic și la schimbările apărute în domeniul informațiilor;
- încercarea de a îmbunătăți nivelul de protecție.

Etapa 4. Adoptarea de măsuri concrete

Următoarea etapă este aceea de a implementa măsurile de prevenire și de protecție. Este important să implicați în acest proces lucrătorii și reprezentanții acestora.

O implementare eficientă implică elaborarea unui plan care trebuie să cuprindă:

- măsurile care trebuie implementate;
- persoanele responsabile și termenele de realizare;
- data finalizării procesului de implementare.

Este esențial să se acorde prioritate activităților de eliminare sau de prevenire a riscurilor.

Etapa 5. Monitorizarea și revizuirea

Este important să se efectueze verificări periodice pentru a garanta faptul că măsurile de prevenire și protecție funcționează sau sunt puse în aplicare, precum și pentru a identifica apariția unor riscuri noi.

Evaluarea riscurilor trebuie revizuită în mod regulat în funcție de natura riscurilor, de gradul evoluțiilor probabile în desfășurarea activității sau ca urmare a concluziilor cercetării unui accident de muncă sau unui „accident evitat în ultima clipă”⁽⁶⁾. Evaluarea riscurilor nu este o activitate care se realizează o singură dată.

Înregistrarea evaluării

Evaluarea riscurilor trebuie înregistrată. Această înregistrare poate fi utilizată ca bază pentru:

- transmiterea informațiilor către persoanele interesate;
- monitorizarea după evaluare, pentru a verifica dacă au fost implementate măsurile necesare;
- prezentarea de probe autorităților de control;
- orice revizuire în cazul în care se modifică condițiile de muncă.

Se recomandă înregistrarea a cel puțin următoarelor informații:

- numele și funcția persoanei (persoanelor) care a (au) efectuat examinarea;
- pericolele și riscurile identificate;
- grupurile de lucrători care se confruntă cu riscuri specifice;
- măsurile de protecție necesare;
- informații privind implementarea măsurilor, cum ar fi numele persoanei responsabile și data;
- informații referitoare la reglementări ulterioare privind monitorizarea și revizuirea, inclusiv termene și persoane implicate;
- informații referitoare la implicarea lucrătorilor și a reprezentanților acestora în procesul de evaluare a riscurilor.

Informații suplimentare

Această fișă informativă a fost elaborată pentru a sprijini campania europeană 2008/09 privind evaluarea riscurilor. Alte fișe informative din această serie și mai multe informații despre evaluarea riscurilor sunt disponibile la <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>. Această resursă este dezvoltată și actualizată permanent.

⁽⁶⁾ Un „accident evitat în ultima clipă” este un eveniment neplanificat care nu s-a soldat — dar ar fi putut să se soldeze — cu accidente, boli sau distrugerii.